

Latweeschu Awises.

52. gaddagahjums.

No. 19.

Trefchdeenā, 9. (21.) Mai.

1873.

Redakteera adrese: Pastor Safranowicz Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Ekspedīzija Besthorn I. (Meyer) grahmata bohde Jelgava.

Nahdītājs: Misjaunakabs finnas. Daschadas finnas. Vateikshana. Afschinas walts. Is dabbas gudribahm. Kattolu dom basniza. Kēlnā Wahzemē. Putnai sebroshanas. Smeektu stahstīsch. Abildas. Labbibas un preischi tiegus. Studdinashanas.

Misjaunakabs finnas.

Pehterburga. Perſijas schaks (Lehnīsch) Aſtrakanas pilfehtā jau fagaidihts. Keifars ſawam auglam weefim us Maſkawu eſſoht pretti fuhtijis parleku jaufus, it baltus ſirgus no ſawa voſcha ſtalla, kurrus preeſch ſchaka ratteem buhs eejuhgt. Starp zittahm ſchinkibahm, ko ſchaks muhfu. Keifaram weddoht lihds, arri eſſoht ſegli, eemaukti un ſegludekkis, kas ar dahrgeem afmiaeem, pehrlehm un dimanteem 800,000 rub. wehrtibā iſlikti. (Nord. Pr.)

Rohma. Par pahwesta weſſelibu wiſſadi pa pilfehtu tohp daudſinahs. Baudis, kas par to leetu ſtaidrali finn, ſafka, ka pahwesta ſlammiba deenu no deenas wairojotees, daudſreis par deenu pawiſſam nogihbtoht, tik wehl ſektooties un agri atkal eemohi gulta, naftis wiſch mas gulloht un ſuhdſotces par leelahm ſahpehm muggurkaulā; ehit winnam gandrihs tik ar warru warroht uſſveen, retti wehl lahdū ſweſchu zilweku peenemmoht, kad no ſawem ſambara ſullaineem uſſawu bibliotekas sahli paduſſe noweſis, uſ lehnkreheſla ſehſch. Winna wahrdi ſlannoht ſlummigi un leekoht atſht, ka runnatajs zeefchi ſlims. Jadohma, ka nemaldiga Pius IX. ſtundina drihi buhs ſlaht, kur buhs ja-eet atbildeſhanu doht preeſch to weenweenigi Nemaldiga ſohdibas trebſla.

Florenzē uſ eelas ſabuntoſhanas biujſhas un no ſalvateem tappa apſpeefas.

Madrid. Don Karloſ eſſoht pats to wirſammandu pahi wiſſahm Spanijas karliſtu bandahm uſnahmis. Wairahk weetās lauſhanahs biujſhas, kurras gan waldibneeki, gan atkal karliſti wirſrohku paturreja.

Versalla. Goulard un Jules Simon no ſawem miniſteria amateem atluhguſchees un arri atlaisti. Berrier l. par eelschliku leetu ministeru irr eezelets un par ſkohlas buhſhanas ministeru, no kurras ministerijas ta gorrigu leetu ministerija tappa atſchirkta. Beranger jeb Martel l. tapſchoht iſwelehts. Zaur ſcho ministeru pahrmainiſhanu republikas partijs eſſoht labbi ſiſprinajuſees. R. S—z.

Daschadas finnas.

No eekſhemmehm.

Saules aptumſchoschana (faules ſeemeļ puſſe) buhs 14. Mai pee mums redſama. Winna ſahkees pulſt. 9. un 51 minutes no rihta un beigfees pulſt. 11. un 26 min. Tumſchums ſneegs lihds peektaidallai no faules zaurnehra. Peeminnam to ſawem laſſitajeem, lai uſmannia.

Kurſemmes muſchneku wezzalaſis, grafs Keiferling 4. Mai pimo reis ſawā jaunā amata ir nobrauzis uſ Pehterburgu.

Jelgavas drukatawas ūngs J. F. Peters-Steffenhagen, fur muhſu awiſes tohp drukatas, irr no Keifara ar Stanislawa gohda ſihmi no 3. klaffes ſchelhligi apdahwinahs.

— Tai paſchā drukatawā weens no ſezzeru fungem A. Gellner irr Deewa preeſchā aiffaults. Peeminnam to te tapebz, ka wiſch dauds gaddus pee Latv. awiſhu rafstu liſchanas uſzichtigi puhelejecs. Lai duſs nu Deewa meerā!

No Aisputtes. Ztg. f. St. u. L. rakſta par weenu grehka darbu, prohti ugguns peelikſhanu, kas paldeews Deewam ne-isdeeweſs. Ugguns dſehſeji turp nonahkuſchi, atradduſchi tai deggoſchā nammā, kas ſchidam Aſarowam peederr, ſipru petroleja ſmakku; no pat zeeti noſlehtahm weetahm nahkuſchi duhmi, ſoffora ſmakka, atradduſchi arri ſoffora gabbalus petrolejā mehrzetus un weenu ne tahlu no ohtra, kohpā kahdas 12 mahrzinās deggoſchū leetu tā noſtahditas, ka ugguns lai pleſchahs. Ugguns tomehr nebij dabujis iſpleſtees, jo bij kahds lafkats uſtridams leefmas weenā weetā apſlahejīs un tahlaſ eſchanu aifkawejis. Namma ihyachneeks Aſarows atraddahs ahri-pus Aisputtes, winna ſeewa ugguni pamannidama bij ſahkuſi ſaukt pehz valiħga. Irr atraſta blekki ſlaſtite ar to ſofforu un zerrams, ka warrehs warbuht arri zaur ſcho ſlaſtiti, kur ta pirkta un no ka, palihdeht pehdas diſt nedarbam.

Saldus apgabbaļa pirmais ſchi pawaffara pehrkons bij to 27. April.

Wiltenes aprinka prahwets, Chdoles mahzitajs, konſistorialrahts Karl Schmidt 6. Mai irr noſwehtijis rettu, jauku ſwehtku deeniu, jo Deewa tam dewis weſſelus 50 gaddus mahzitaja amatā ſtahweht. Winſch irr dſimmis 1794. gadda 14. September ſakſchu ſemmē un tappa eeswehtihſt par mahzitaju 5. Mai 1823. Uſ gohbaideenu bij atbraukuſchi pats Kurſemmes zeen. generaliſuperdents un leels pulks mahzitaju no tuwenes un tahſenes. Alaktaſas finnas turpmahk.

No Rihgas. Latweeschu ſeltenites, ka to pa-kluſſu dſirdam, irr rožinas uſ to dewuſchahs, preeſch nabkoſcheem latw. dſeedaſch. ſwehtkeem weenu dailu, krahſchnu ſwehtku puſchku apgahdah, kas warrehs ſpiigu-ſloht ſcheem un nahkameem tautas ſwehtkeem. Tas buhs ſtalti, dahrags karrohgs, lahdū ſchim wehl nebuhs par latweeschu galwahm wizzinaſees; maſfahs daschus ſintus un taps Wahzemē ſagattawohts un gohda deenā dailas ſeltenites no Wid- un Kurſemmes to atdohs, lai wiħru galwas to nefi un ſarga. Biſtamees, ka ſelten-

tes mums to par laumu nekem, kad gribbetum aprakstikt to nobildi, ko dabujahm redseht un kas buhs laistitees fneega valta sihdā, dedsigōs rāmtōs un fchiksta selta spohschumā. Tapehz tik teissim: kad nahlfeet paschi, tad redseet to pilnā krahfchumā! Un kad tapsim atgahdinati, ka jau pat firmā fennatne deewabijhgā waidelotte pee fawa altara stahwedams dewa latweefchu dseesmai skanneht un tautas fwehtumu neffa us dedfigas firds un kohpa ar filtu rohku, kā zerribas pilnu sarrinu, kam reis buhs usplaukt par staltu kohlu, tad preezaimes, ka schis deewabijhgā gars latweefchu tautai nau wis issudis, bet ewangeliuma spohschumā irr un buhs jo spohzihgs un ar preeku mums līls ar pūmo fwehtku uppuri pulztees fwehtā weetā, lai fwehta fwehpina juma fmarscha eetu zaur wissu fwehtku gahjumu.

No Bolderajās. Ta jauna dselszetta labbums rahdās us wiffahm pussfehm. Peeminnam tē tik weenu: kahdi 20 flohlas behrni warr Rihgas pilfehta flohlas eet un tomehr palikt pee fawem wezzakeem Bolderajā dīshwojht, jo ik deenas tee warr us flohlas stundahm nobraukt us Rihgu. Ta braufschana istaifa dauds masahf, ne kā kad wezzakeem behrni buhtu janodohd fwehtu rohkās Rihgā uturrā, un atnefs wehl to labbumu, ka behrni paleek sem wezzaku azzihm. Dselszetta waldiba sinnams tahdas billetes aprehkina arri dauds lehtaki. Tik wehl to weenu leetu laudis wehlahs, ka par to fmitaju starp bahnuši un Bolderaju taptu drīhs dehlu laipas liktas.

Breelsh Rihgas-Tukuma dselszetta tee buhwes iżtekinumi eshoft jau zellu ministerijā eedohti.

Willandē ta lohpu israhidchana, kas jau isgahjuſchā gaddā bij nodehmata, bet lohpu fehrgu dehli valifka neisdarrita, schogadd taps noturreta no 20. lihds 23. Juni.

No Pehterburgas. Us tahs leelahs balles muischneeku sapulzes sahlē, ko Pehterburgas pilfehts dewis Wahzu Keisaram par gohdu, tai wakkārā tai leelā sahlē deguschas 4500 fwezzes; warr gan dohmaht kahds gaischums tur buhs bijis; sahles leelumu warr atskahrt, kad dsird, ka tur tai wakkārā bijuschi lihds 6 tuhst. weesu. Un to mirdsedamu spohschumu! Bismarks bijis fawu kiraferu generala mundeeru nosizzis un melnā frakā gehrbees, bet tomehr winnu redsejuschi weenumeht apstahru no wišwiffadeem, leynōs mundeerds gehrbteem. — To deenu preefch leelahs parahdes laiks bij flapdrankains un wiſs plazzis bij flapfch un glums; lai warretu druzin noschaudeht, uskuhruschi kahdus 40 ugguns fahrtus, bet Deews parahdei bij nowehlejis filtu spohschu fauliti un tā tad wis labbi isdewahs.

— Weenu deen Bismarks brauzis no grafa Stroganova pawaddihts pa Pehterburgas eelahm un peebraukuschi pee kahda Frantschu kanditora, tik jau gribbedami redseht, waj arri tē Frantschi wianu tik lohti ne-eeredsehs. Stroganows pee galda peegahjis teizis: Tas irr tas firsts Bismarks, kas pret Juhsu tehwsemmi gahjis. Tahs dahmas, kas tur pee galda stahwejuschas, bijuschas laipniba patti un atbildejuschas, ka winnas tik no firds warr pateiktees par to leelu gohdu, ka firsts tē eenahjis. Bis-

marks pirzis pahri ehdamas leetas un mutte bahsdams jazzijis pasmeedamees: Tā tad drohfschi warru fizzeht, ka eelsh fchihm leetahm nebuhs nahwes jahles. Schi finna, ka Bismarks Frantschu gastuhsi gahjis, teefcham buhs jau arri noskrehjuši us Parīži.

— Wahzu Keisars 26. April irr no Pehterburgas aibrauzis atpakkaf us Wahzsemmi. Kreewu Keisars lihds ar leelfirsteem fawu augstu weesu pawaddija lihds Gatschnai, kur pehz firšnigakahs atswenzinachanahs tad dewahs prohjam. Ko ween Gatschnas pilfehts bij sphejhis, to bij darrijis, ka warretu tai ihfā brihdi wehl fawu ūřenigu zeenifchanu israhdiht, eelas bij farrogu mesħoħs pahrwehritas un eelu mallas laistijsahs pukku jaunkumds un saldatu gohda mundeerōs. Bismarks patlabban gribbejis rattos kahpt, te Pruhfchū kureeris peetezzejis un tam nedewis leelu taschū pilau ar grahmatahm un finnahn. Tahs nu tam brauzeht buhs japhahrlissa un atbraukuschan tuhdal atbildas jadōhd. Nau ne brihtina tahdeem wiherrem wakkas. — Wahzu Keisars fchinkojis sawahm Kreewu regimentehm katrai pa 1000 dukati; katrai saldatam, kas pee winna us wakkis bijis pa 2 dukati; unteroffizeeri wissi dabujuschi medallus.

— Tik fo un tas weens augstais weefis pawaddihts, tē nu atkal Persijas kehninsch gaidamē, kas kā dsird 10. Mai buhfchoht Pehterburgā. Winsch kohrteli dabuhs arri seemas pilli, bet appakchtahschas, jo pehz Perseeschu eradduma, kehninsch newarr augħtahschas dīshwoht; ar winnu pilli paliks tik 16 no pawaddoneem, jo atkal likfums leeds ar wairahk pawalstnekeem sem weena junta dīshwoht. Kehninaam irr lihdsi wissi winna ministeri, tik karra ministers ne; no wiffahm sawahm feewahm kehninsch tik 3 eshoft lihdsnehmis zellā. Breelsh zetta tehrina kehninsch eshoft nospreedis 9 milioni tumanu; tumans irr Perseeschu nandas gabbals no 3 rubl. wehrtibas. Muhsu Keisaram kehninsch grivboht par presenti atnest dahrgus rubin akminus no tahda ieeluma un spohdrumu, ka winnu wehrtibu nemas newarr apfwehrt. Tas gohda mundeers, kurrā kehninsch vee goħdibahm buhs redsams, eshoft ar dimanteem apfprausis un tee fwaħrfli ween eshoft lihds 2½ milioni rubl. wehrtibā. Gebräufschana Pehterburgā buhfchoht lohti lepna; settijs rattos braufschchoht no bahnuša us Keisara seemas pilli. Tik lihds ka kehninsch kahju buhs eespehris Kreewu walts roħbesħas, tad no ta brihscha wissas idħofschanas ees us Kreewu kroħna kasses reħfnuma. Kad dsird par Persijas kehnina lepnu isbraufschana un tad dsird, zik behdig i pa to semni eet, tad gan warr noskumt. Wijs walts eet us pohstu. Tahs augstakabs weetas, gubernatoru weetas tohp us ahtrupi isdohtas, kas wairahk fohla, tas tahs dabuhs; un reisi dabujis winna warra rohkas, speest kaudis kā un zif tik; warr pat nokaut katu zilmeiku. Dasħoħs apgabbalōs nabagu eedħiħotajeem janomakha ik no pelnita 100 pa 80 nodħofschanas. Laudijs dīshwo no roħkas mutte. Un kad naħf gads, kur lauki jaufuma deħt druzi nepadoħdahs, tad nau jaħriħnahs, ka tik bresmihgs bads pa semni kahjās, ka to nefen dsirdeja, kur mahtes fawus behrnus apehd. Lai Deew's dohd, ka

Persijas ķehnīsch zaur gaischakahm pusehm braukdams eeskattitohs gaischakā waldibā un dīshwē.

— Firsts Mentschitows jau 19. April bij nobrauzis us Kreeschu rohbeschahm, ka warr tur ūanemt un pa-waddih t Persijas ķehnīmu.

— Seemel-Amerikas weetneeks pee Kreewu Keisara, Orr, irr 24. April pehz ihſas ūigſchanas mirris.

— Us Sweedru ķehnīna krohneſchanas deenu, kas bij 30. April, bij no Kreewu Keisara pusses nosuhīhts generaladjutants barons Lieven (fennakais Baltijas general-gubernator).

Persijas ķehnīsch 4. Mai bij jau Aſtrakanā atbrauzis; tam effoht libdi 6 ūirgi, 4 ihpaſchi dahrgi un no retta ūaſtuma, tohs gribboht Kreewu Keisaram par dahwanu peewest.

Mafkawā, ka Balt. wehſtn. ūinno, latweefchu pulzīsch irr nolizzis 2 gohda mafkas, katu no 150 rubl. preeksch ūahdahm grahmatahm: 1) preeksch ūiſikas un 2) preeksch dabbigas geografijs ar kōfmografiju; dīſlaki mahziti tohp ūaſizinati pee ūchi darba kertes. Mafkītai tohp luhgti tahs mahzibas par dabbas ūpehleem iſlikt gaischā un wiſſeem ūaprohtamā wallodā. Pee gohda mafkas ūeſpreſchanas taps ihpaſchi us to luhkohts, waj walloda irr wiſſeem gaischī ūaprohtama. Swarriġakas leetas un jaunakas teorijas ja-iſtahsta jo plaschi, p. pr. Laplaſa gaismas-ūiltuma teorija un zittas. Manuskripti irr triju gaddu laikā, rehlinoh no 1. Jūni 1873, Mafkawā ja-ejuhīta. Ūusgaddu preeksch termina notezzeschanas taps latweefchu laikrakstos ta addreſſe iſluddinata, kur ja-ejuhīta. Grahmatas farakſtitais paleek grahmatas pilnihgs ihpaſchneeks. Katriai grahmatai waijaga no 10—20 drukbohgeneem buht.

Pehterburga. 2. Mai. Komandeeris no Kražnowodska karra pulka, valkawneeks Markosows irr atlaidis to ūinni, ka Kreewu jabjeeme iri bijuſi masa ūaſchanas ar Turkmeniem; no Kreewu pusses irr eewainohits weens wiſſeeks, no eenaidneekem tappa apktanti 22, zitti padewahs, tapat arri wehl kahds tuhkstots kamehku kritta muhſeju rohkās. Pehtz isdohtahm pawchleschanahm tam karra ūpehkom 1. Mai waijadeja buht pee ūenfchīras, 60 juhdzes no Kihwas. Ūinna bij atmahkuſhas, ka Kihweeschi irr nostahjuſchi pee Daukara esera un pa pulzinam nahk ūlahtahk.

Par Kihwas karrotajeemi raksta, ka ta Raukāsijas ūpehka weena nodalla, 12 kompanijas kahjeneeku, 4 ūotnas ūasaku, 16 leelee gabbali, iri ūgahjuſchi Merza beigās un iri ūsnehuſchi to ūellu, kas lihds Kihwai irr 112 juhdzes. Ohtrai nodastai buhs kahdas 100 juhdzes ūella. Ar wesseliu eimoht labbi.

Kihwas ūans, ta daudſina pa Pehterburgu, effoht 27 ūeemus, kas pee winna ūeetumā bijuſchi, valaidis wallā un ūeefuhtijis Turkestanas generalgubernatoram ar to luhgšchanu, lai Kreewu karra ūpehks tad nu wairs ne-nahk tam ūirſu. Bet ūiffas tahs meera apsohliſchanas effoht til wahjas, ka karra ūpehkom iri ja-eet us preekschu un leeta ja-iſweddu ūlahtibā.

Drenburgas armijas dallas, kas arri pret Kihwas dohdahs, til lehnītum ūpehj us preekschu patikt, jo effoht wehl ūnegu atradduschi un ne-atrohdoht nefur barribu preeksch kamehleem. Zaur zaurim pa deenu ūpehjoht til 20 werstes pa-eet us preekschu. Ar wesseliu eimoht wiſſeem labbi.

Kasalinska irr atwesti, no Kihwas ūana ūuhtiti 20 Kreewu pawalstneeki, kas daschus gaddus bij Kihwas ūeetumā wahrguschi.

Odeſſas pilſehtā weens 2 ūahdahm ūams, ūurra maſee lohgi un durwī ūappuſchi ūesen ūibuhweti leeli, irr ūepehſchi ūagahſees; eelschā bijuſchi kahdi 60 ūilweki, un to brihniſchīgu Deewa ūargaſchanu, no wiſſeem 60 ne weens ūats nau zaur ūrihtoscheem ūeenu ūreheem aiskerts, bet wiſſi palikuschi ūweiki un wesseli.

No ahrsemmehm.

Wahzu ūattolu biſkapi atkal bijuſchi Hulda ūanahkuſchi un ūawā ūarpā ūorunnas ūurrejuschi, kas gan buhtu darramā, ka jaunohs ūasnīzas ūikkumus ūahks eewest. ūorunnas ūurra ūlussu.

Pruhſchu walsts ūellu un andeles ministeris, grāfs ūzenpliz, ūurra waldischanas pa walsti tohti maſ patika, ta ka beidsoht ūzechlaſhs daschadas ūuhdeseſchanahs, irr no amata atkahpees un ūinna ūeetā ūezelts Achenbachs. Ar ūcho pahrmainishanu ūehnīsch nau wiſzinajis, jo redseja, ka wezs ministeris ūepehſ ūiwest tohs ūaſemtus dabus un ka ūinna rohkuſhi ne buht ne-atwehlehs tohs 120 milionus dahldeku, ūahdus waldischanas no ūenata irr ūepraffijus.

Bairu ūemmē ūalnas ūpmaitajuſhas ne ūeen wiſna ūeklus, bet ir zittus dahrſu augtu ūoklus.

Sweedru ūehnīsch ar ūehnīeni 12. Mai tappa ūto ūelajā ūasnīza ūrohneti. ūehnīsch ūiflu to ūella ūabbaļu no ūehnīna ūils lihds ūasnīzai, kur to ūrohni ūanehma, gahja ūahjām, ūehnīne ūrauza rat-tos. Ne-iſſlaitams ūaſchu ūulkas bij ūapulzejees un ūeziņoja ūehnīnu ūahri pa ūiflu ūella.

Ungaru ūemmē ne ūahlu no ūestas us ūselszefta ūatti ūleħkuſchi no ūekeenehm un ūotliku ūela ūela ūelaimē, 21 ūilweki ūofisti un ūahdi 40 eewainoti. To ūsirdohit ūe-warram ūeegsan ūreezatees, ka us muhſu ūella ūabbaļem Baltijā lihds ūhim ūfam ūifargati no ūiffahm ūahdahm ūelaimehm. Bet te arri ūipri tohp ūekleti un gohds ūeewam arri atraſti ūihri, kas ūrahā ūidi ūuri to ūwarriju ūtbiſchanu, ūahdā ūahw ūee, kas ūaſchinu ūeddeji ūribb ūht un zaur ūurru ūasaku ūetikli ūnoteek ūepahrredsamis ūreefmas un ūelaimēs.

Spanieſcheem wehl ta patti ūukla, arri ūaſcheem ūinſtereem ūawā ūarpā; ūchinnis ūeēnās nu ūaps ūeheleem ūee ūunna ūungi, kas ūai ūanahk un ūpreesch, ka ar wal-diſbu ūai ūarra. ūaſliſti ūedd ūapat ka lihds ūhim ūarri us preekschu. Don Karld ūaulata ūraudsene lihds ūhim ūsturrejahs ūchweizē. ūenfes ūuwumā ūahdu ūaſlumu ūilli. Taggad nu ūchweizē ūaldischanas ūamannijus, ka tanni ūilli tohp ūiffadas ūaſliſti ūapulze ūurretas un ūeohtschi ūapirkli, ūakkati un us ūpaniju ūuhtiti, irr ūraidijuschi ūerzogeni ar wiſſeem ūinna ūdraugeem abrā

no deenwiddus Schweizes, lai nedohtu eemeslu, ka Spānijas jauna brihwaldiba warr Schweizer pahrmest, ka winnas eenaidneekem palihds.

Ar pahwesta wesselibu gan eet wehl lohti wahji, kaut gan to labprahit winna pawalstneeki negribb skaidri isteift. Raksta no Rohmas, ka pahwests mehginajis no gultas zeltees, bet nau wis spehjis, irr atkrittis atpakkal. Gan laischoht weenu, ohtru sawā preefschā, bet tik no gultas runnajoht. Ihpaschi mihligi un firfinigi winnu kohpjoht kardinalis, augstaais sekreteeris Antonellis. Pulks kardinatu effoht Rohmā fabrautufchi, tik jau dohma, ka katru brihd warr notift, ka winnu klahrbuhfchana irr waijadfiga.

Amerikas sabeedr. brihwaldists, stahw stiprā karra darbā pret teem Modok-Indianeescheem, kas winnu turp nosuhtitu generali Kanbi nokahwa. Waldischana wissupirms suhtija kahdus 2000 saldatus pret scheem Indianeescheem, kas meshdōs un allās fanus dsihwoikkus turr un irr gruhti rohkā dabunami. Schi armija nesin-nadama bij eegahjuši tahdā pasleppenā weetā, kur no wissahm pusehlm tai kritta schahveeni wirsfū un ta tomehr newarreja ne weena eenaidneeka redseht. Leels pulks saldatu tur tikka opkauti. Ta leeta ihpaschi tapebz irr leelakā swarrā, ka daudz zitti Indianeeschu pulki, kas līhdī schim likkahs ihesti draudfigi ar Amerikas brihwaldists waldibū effoht, taggad fahk beedrotees klah eenaidneeku pulkeem. Par schahm Indianeeschu tautahm runnajoht, jasafka, ka wissu to Indianeeschu dwehselu skaitis turrenes brihwaldists buhs pee 300 tuhkf.; pusse no teem dsihwo pilnā meerā tais winneem eerahditōs gabbalōs; kahdi 100 tuhkf. staiga schurp un turp un dsihwo no jakts, sveijas un lohpeem, arri tee wehl nau ihsti par eenaidneekem eeskattami; bet kahdi 50 tuhkf. irr dsimušchi eenaidneekli no katra balta zilwēka un kur tee hal-tajeem warr peektuh klah, tur tee to labprahit darra; pee scheem peederr arri Modok-Indianeeschi, kas dsihwo lohti gruhti pee-eimānas weetās, upmallu kruhmōs un kalmu klints allās un plihsumōs.

S.

Bateifschana.

Latw. awisch. peelikumā pee schi gadda 6. nummura es mihlus tizzibas beedrus usajinaju, dahwanas pa-neegt preefsch Latweefschu Jesus draudses bahru namma Pehterbūrgā. Deewam no wissas firds flawu dohdams, kas ar manneem wahrdeem pee daschas firds klandsingis, es arridsan mihleem dewejeem firfinigi pateizobs par to, ka winni man dahwanas suhtijuschi, ihpaschi teem mihleem awischu laffitajeem, kas zittus us to labbu darbu usflubbinajuschi, — teem dseefachanas direktoreem, skohlmeistereem, zitteem draudses lohzekeem un manneem mihleem amata beedream, kas tahs dahwanas mannim atstellejuschi.

Tik dahrga mannim schi mihlestiba, es ar wahrdeem newaru isteift. Tik to zerribu gribbu issfazhi, ka ta mihlestiba, kas tahli dsihwodamam brahtam un tizzibas beedram to tizzibu stiprina un winnu no jauna usflubbinā

eefsch tizzibas to leetu Deewam pauehleht, neswehita nepaliks.

Lai nu mihli laffitaji sinnatu, ka ar to usfahstu darbu stahw, es schē kwitanzi dohmu par tahm dahwanahm, kas mannim pefsuhtitas.

Suhiti man irr:

no Jelgawas pilsehta draudses zaur mahzi-		
toju Schulz	5 rb.	15 kp.
no Sallasmuischhas dr. zaur mahz. Schaaf	9 rb.	
no Jelgawas dr. zaur mahz. Conradi	5 rb.	
no Seffawas zaur mahz. Krüger	1 rb.	
no Leelwardes dseodatajeem zaur Neuland f.	3 rb.	
no Schubber lunga, skohlmeistera Leepajā	2 rb.	
no „Bewerinu beedribas“ Burtneku draudse		
(Bidemmē) zaur J. Raftinu, Bewerinu direktori		35 rb.

Kohpā. 60 rb. 15 kp.

Deews nu lai mihligi usluhko tohs mihlus dewejas un winneem frehtu preeku dohd us wisseem zelleem!

Bet kad nu mihli awischu laffitaji reds, ka tas darbs tik irr usfahkts, tad wissi tee, kurreem Deews mihlestibu un preeku dewis wehl dahwanas doht, mihligi teek luhtgi, winnu luhtschana festā nummura eeskattiht un turpat peeminnētā wihse dahwanas mannim atstelleat. Par to mannim atstelletu naudu es arri us preefsch zaur awischm kwitanzi dohshu.

April mehnesi 1873.

G. Seeberg,

Jesus draudses mahzitojs Pehterbūrgā.

Atschinas walsts.

Kas ta par tahdu walsti un kur ta? Ta dasch laffitajs eefauksees un warram fazziht, ka dauds mahziteem tāpat gahjis. Tik taggad schi walsts dauds mas wairahk fahk gaijmā nahkt, kamehr dsird, ka Hollandescheem irr karsch iszehlees ar schi tahlu walsts. Leelajā klußā okeanā pee Indijas kraasteem atrohdahs leela fallu rinda, ko fauz par leelajahm Sunda fallahm; starp schi ihm fallahm irr weena ar wahrdu Sumatra un us schihs fallas atrohdahs Atschinas walsts. Preefsch vahri sunts god-deem Atschineeschi waldija par leelo püssi schihs fallas. Bet no ohtras netahlas fallas, Javas nahfdami Hollandeschi apmettahs arri us Sumatras un eerkteja tur andeles weetas. Toreis tur bij daschās masas Kehninu walsts ka Palembang, Lampung, Padang u. z., kas wissas, lai gan tahm bij sawi waldineeki, tomehr stahweja Atschineeschu wirswaldibā. Bet Hollandeschi gudraki buhdami sunaja ar ween wairahk eefauksees un turrenes fungus ar ween wairahk eestumt faktōs, ta ka Atschineescheem tik atlissa festa dalla no fallas (7100 kwadr. juhds.). Ta falla irr bes sianas augliga un tee wissu-augligakee gabali irr Hollandeschi rohkās. Par to nu Atschineescheem sen irr dužmas, bet winnu warra irr masa prettotees. Atschineeschu buhs pa wissam pee $\frac{1}{2}$ miliona; kaudis irr pakrittuschi un arti waldineeks tik ka ehna. Winnam irr

sawi pahri fints wehrgu, tas irr tas karraspehks, 5 leelie gabbali stahw wehl us muhreem, bet tee irr ar gruscheem peebirrufchi, no elefanteem tik wehl 1 atlizzis, kur agrahk teem bij 200 fuggi, taggad tik irr 1. Gedjihwotajeem jamakfa nodohschanas ar gadda augleem un no tam Atschinas sultanam eenahk fahdi 18 tuhfst. Pjasteru (pjasters irr 1^{1/2} dahld.). Us tahs fallas fehri ihfus, lassa kamparu, indigo, needras, gummiju, guttaperfch, pippatus, tibgeru ahdas, elefanta sohbus, dahrgohs ehdamohs putnu perrekhus u. d. z. Atschineschi peederr pee Malaiju flakkas un irr masi no auguma un ar bruhngamu meesu. Preckfch fen gaddeem wianri irr turku tizzibu peenehmuschi, wianri irr duhfchigi juhras brauzeji, proht arri smalkus sihda un selta darbus strahdaht; bet zaur zaurim salkoht irr wehl breefmigâ tumfibâ. Agrahk us Sumatra fallas arri Englantel bij masas kolinjas, bet no 1824. g. zaur islihkfchanu Hollandeefchi palikka tee weenigee lungi un saprohtams, ka kur weena mahzita un nemahzita tauta dsihwo kohpâ, tur newarr leeta zittadi beigtees, ka nemahzitai ja-isdilst. Sumatras fallas wehrtiba ar katu gaddu fahp, jo kur Widdus Amerikas fallas zaur swabbado un wehrgu strihdehm nomohzahs un friht us leiju, taggad wissa leela andele gresschahs us schihm Sunda fallahm; un zit lohti te Giroveeschu gars mirechku proht turreht, to reds no tam, ka tur us tahm fallahm tik fahdi 6 tuhkfostchi Giroveeschu turia waldifchanâ fahdus 5 milionus no turrenes eedsimuscheem. Schi masa fajina lauschu pamastim delde to lohpisku dsihwi, kur zits zittu agrahk ehdahs, gahda ka gaismal plauft, ka meers mahjo un ka meschu weetâs rohdahs zilweku rohkas darbi. Hollandeefchi irr to leetu tur ta eeriktejuschi: zeemam tahs winnam eerahditas semmes ta peekta daska ja-apstrahda ar tahdeem augeem, kas derr andelei us Giropu, un zeemam tad nau it ne fahdas zittas nodohschanas jamakfa. Kas tur us schi gabbalina usaug, tohp us turgus wairahk fohlitajeem pahrdohs. Us schihm fallahm andele stipri sallo; fahdi 9 tuhfst. Fuggi tur ar prezehm eebrauz un tik pat ar prezehm atkal isbrauz. Kassija, zukkurs, indigo un wissas wirzas netohp zittadi, ka zaur vashu Hollandeefchi fugeem iswestas; zaur to leels pelnas gabbals paleek winnu rohkas. Us Sumatra fallas irr fahkuschi arri tabaku un bohmwillu audsinaht, arri kalmos feltu un fudrabu un dselli rakt. Saprohtams, ka Hollandeefchi schahdu bagatu fallu farga ka azzu raudsinu. Tee lihdschinnige waldineeki, sultani un ka winnus fauz, leeli un masi, weens pehri ohtra isdilst un Hollandeefchi rauga drihs wissu fawâ pahrwaldibâ turreht. Un arri Atschinas waldineekam buhs waj grubb waj negribb ja-atdohd faws semmes gabbals Hollandeefcheem, jo schi newarrehs ilgi eezeest blakkam ar sevi swabbadu waldineeku, kurrâ skattotees warr weens un obres no padisheetem un apspee-steem atkal fahkt dumpetees. Waj nu schi Atschinas sultans irr pateesi tahdu wainu darrijis, fahdu Hollandeefchi tam pahrmiett, ka eshoht laudis usmussinojis, kas to warr issinnaht, bet jadohma ahtraki, ka wainu pee wianra mekle, ka warr isbaidiht laukâ. Hollandeefchi

brehz, ka winneem pahri darrihts un irr karlu usnehmu-schi pret Atschinescheem; pirmais eefahkums irr gan flitti isdeweess, Hollandeefchi irr stipri sakauti; pee tahm sturmehm, kas Aprita mehneshi tur ap to fallu dausahs, ta ka fuggi newarr peenahkt, karrofchanai irr bijis ja-ap-stahj, bet ar Mai mehneshi Hollante ar wissu speskli us-nems atkal to karlu un saprohtams, ka leeta newarr zittadi beigtees, ka Atschinas walsti tad arri buhs gals, jo ka lat ta speskli atstahwicht Giroveeschu eerohfcheem, Giroveeschu kultmrai. Behdig i tas isleekahs, ka weena tau-tina pehri ohtras tur ta tohp aprichta, bet tas newarr zittadi buht: Ta leelsaka tauta nespeskli apricht masu tautinu, kas augstakâ kulturâ, turprettim masa fajina gaismotu aprijs leelako tautu, jo ta irr par raugu, kas faraudse leelo yulku. Bet wissi tahdi fohli tik tad buhtu ihsti preezigi, kad ne tik ween Giroveeschu gudrahks andeles un pelnas gars tohp par to uswarretaju, bet kad kristiga kultura eedibbinajahs tais tumfibas semmés, ka ewange-siuma mahziba un gaisma war padarriht par brahmeem tohs uswarretajus un uswarretohs, kas kohpâ tad tschafli dsihtohs us labbeem darbeam.

Ij dabbas gudribahm.

IV.

Ko gaiss un uhdens istaifa pee laika.

Kassitaji dabuja eepasihtees ar tahm pastahwigahm gaifa straumehm, apluhkosim nu arri wehl tahs leetas, kas schihbs straumes kawe un jauz un to laiku darra par grohfigu un nepastahwigu. Wissupirms jafakka, nei tas gaiss, nei ta semme irr wissur weenadi. Katra faimneeze, kas reis irr kreklus schaudejusi, to finna, ka gaiss gar miklu leetu eedams peenemm miklumu. Tapehz kad grubb drahnas ahtri iskalteht, tad winnas pakari tur, kur wehjsch warr peekluht un tas irr taisniba, ka wehjsch wairahk kalte, ne ka meerihgs faules fiftums. Bet no kam tas zeffahs? Kas warr us to atbildeht? Redseet, tas nahk no tam, ka fauks gaiss par tahm flapjahm drahnahm eedams eefuhz to flapjumu, tapehz flapjai leetai istruhfst ta flapjuma; kad nu nau wehja, tad tas miklois gaiss tinnahs tur pat ap to drahnas gabbalu, newarr ar weenu jauni mikluma fuhzeji peekluht klah; tik lihds ka druzin pagellahs wehjsch, tad tas ainsness to gaifu un wedd ar weenu jaunu klah un leeta drihs ischuhst. Nau wis tik tas fiftums, kas schaude, jo arri seema, kur drahna paleek schiwa fasallusi, tomehti kafst, kad tik wehjsch irr. Tapehz attaifa istabai durwis un lohgus, lai masgata grihda ahtraki isschuhst; stipra furinachana to tik drihs ne-isdarritu. Gaiss usnemm uhdens dallas; tapehz uhdens glahsè pee atwehrtla lohga stahwedams drihs issihkst un glahse drihs paleek tuffcha. Bet ko nu tas gaiss darra ar schi eedseritu uhdeni? Gaiss eet pahr juhrahm un esereem, uppehm un awoteem, un muflajeem un wissur usfuhz uhdens dallas. Kur nu tahs paleek? Winnas sabeece ar ween wairahk un paleek par mahkuleem un nokricht tad semmē drihs ka migla, drihs ka

leetus, drihs atkal kā sneegs waj krūffa. Mahkuli nau ne kas zits kā migla tur augschā, un migla atkal nau ne kas zits, kā mahkulis semmē. Kā tas noteek, to atkal kats warr weegli pee few pafcha eewehroht. Kad seemu eepuhsch faujā, lai rohkas fasiltu, tad rohkas paleek mikkas. Tas nahk no tam, ka ta dwaſcha, ko iſpuhſcham, nefs lihds if muhſu aſſinim uhdens dallas. Siltumā mehs tahs neredsam, jo tahs iſſkattahs kā gaifs, bet winnas tohp redsam, tikklihds aufstumā nahk, tur winnas tohp par miglu, kā seemu aufstā istabā; kad ſchihs uhdens dallas puhsch pret aufstu leetu, tad winnas paleek par raffas pillemi un ſtiprā fallā dascha wihra bahrſda irr pilna weſſel ſtoddus gabbalu. Tē warr redſeht, ka tahs gaifā uhdens dallas siltumā irr neredsam, bet aufstumā tohp par miglu, par uhdens lahfem, par sneequ un pat leddu.

Gaifs, kas wiffur uhdeni dabuhi eericht, darra ar winnu to pafchu. Tikklihds uhdensains gaifs peedurrahſ pee aufstaka gaifa ſtrehka, tad tahs uhdens dallas tuhdal tohp par miglu. Migla irr mahkulis. Kas angſtōs kahnōs kahpis, buhs redſejis, ka no appafchhas wiffiſ kahnā gals iſſkattijahs it kā no mahkula apfegts, un kad gribbleja pakahptees, ka warretu reis mahkuli it tuwu apuhkoht, bij jareds, ka augſchā nebij ne kas zits kā migla. Kas to nesinn, tas maldahs ar fawahm dohmahm un dohma, ka mahkuli iſſkattahs kā ruhgusch veens waj warſhu kirkli, wiffiſ tas irr ſkaidri neeki; mahkulis irr til kā migla. Kates mahkulis netohp wiſ tuhdal par leetu, tur waijaga ſawadahm leetahm wehl flaht nahkt. Kad tam mahkulam tohp atpuhſts flaht ſtilahſt un faſahks gaifa ſtrehkiſ, tad ſchis eefihsch tahs flapjuma dallas un leetus nau wiſ, — mahkuli paſuhd, debbeſs noſkaidrojahs. Turprettim, kad pee ta miſla gaifa pee-nahk aufstahks flaht, tad tas miſlums ſabeeſe raffā un uhdens pilles; un til lihds rohdahs pilles, tad ſchihs irr par ſmaggu un newarr pa gaifu ſiddinatees un kriht semmē kā leetus. Krihtoht tahs pillites miſlā gaifa pee-breeſt leelakas un nonahk semmē labbi prahwās pilles; us juumteem tahs pillites irr ar weenu masakas, ne kā semmē. Irr aprehkinahs, kad wiffiſ gadda leetus buhtu paſižiſ gullam, tad us keisara viſ ſumta buhtu pa 4 zelli dſiſtaki jabreen, ne rā pa eelu semmē. Tāpat nu eet ar sneequ. Kad miſla gaifs ſaſtohpahs ar aufstaku, tad migla faſahſt un tohp par sneega pizzinahm. Arri tahs krihtoht pee-breeſt: Warram tē paſtahſtihc ehrmigu notikumu, kas ihſta pateefiba. Weens ministera kungs Pehterburgā dewa balli leelā ruhmē; bij leels pulks augſtu weenū kohpā. Ahrā bij ſtiprā ſals nafti, turprettim balles fahle bij pahleeku ſtils gaifs zaur ſwezzehm un zilwekeem; newarreja iſturecht aif ſiltuma un atwehra lohgu waffā. Un ko dohmajeet? Us reiñ ſahla ſahle ſnigt un it beeji sneega pizzinas birra us grihdu. Nemahzitam tur buhtu bijis jadohma, ka tur ſahds burwju darbs noteek, bet kas dſiſtaki apdohma, tas pats ſajehds, ka tam tā waijadeſea buht. Tai ſtilā, peedwaſchotā iſtabā gar greeſteem ſiddinajahs wiffiſ tahs uhdens dallas un aufstam gaiſam peedurrotees tappa par sneequ un birra tad semmē.

Tāpat arri rohdahs krūffa. Aufſtums un ſiltums atnejs leetu, un leek uhdens garrainōs ſakahpt augſchā, bet arri ohtadi warr fazzih: no leetus un uhdens garrainem zeffahs atkal ſiltums un aufſtums gaifā. To redſeim turpmahk!

Kattoſu dom baſniza Kelnā Wahzſemmiē

irr weens no teem krahſchuaſajeem wahzu buhwſkunfts darbeam. Winnu eefahka buhweht tai 1248. gaddā, erzbiflaps Konrads uſdewa torefi ſchi darba isdarrifchanu Indrik Suneram; pehz 74 gaddeem warreja jau to baſnizas kohri eefwehtiht, bet aifgahja wehl 115 gaddi, kamehr tohruu buhwe bij us 170 pehdu augſtuma isdarrita (tas bij 1437. gaddā). Augſti un ſemmi, ſirmgalwjī un behri neſſa ſawas dahuwanas kohpā, ſeewas dewa ſawus dahr gumus, ka warr buhwi tahlahk west. Pehz ilgaka ſtarpu laika tais gaddōs lihds 1509. tappa tahs ſtaſtahs, mahletahs ſtiklu ruhtes lohgōs zeltas; no ta laika apſtahja tahlaka buhwe, kamehr pehz ilga laika 1814. gaddā atkal ar wiffi ſirdibū uſnehma ſchi darba tahlahk weſchanu; eefahkumā ſtrahdaja pee tam tee ſeeleec arkitetti Frank un Ahlert, pehz teem Zwirners, kam iſdewahs to darbu til tahlu parveſt, ka winnam mirſtoht (1861. g.) patti baſniza bes teem tohneem bij gandrihs gattawa. To preekſch tam waijadtigu naudu dabuha pa daffai zaur Pruhſchu kehnina rohku, kas preekſch buhwes ik gaddus dewa 50,000 dahlderu; to zittu laſſija un krahja ihpaſcha beedriba, kas apnehmufes ſchi darbu lihds gallam west. Tahs baſnizas garrums irr 466 pehdas, plattums 274 pehdas, augſtums widdū 150 p., tohruu brohſchums 195 p. Pee teem abbeam tohneem tohp ar weenu wehl dſiſhwohts un aifſees wehl labs laiks, wiffumas 6 gaddi, kamehr tee kluhs gattawi. Taggad kā dſiſdam, effoht jau uſmuhrati 220 pehdas augſti un ſahks nu tahs gallotnes taisiht; bet wehl nau tohrai ne pufſe, jo pehz riſſehm teem waijaga nahkt us wairahk ka 500 pehdas. Tā tad jau wairahk kā 600 gaddus zilweku rohkas pee ſchi deewanamma puhlejahs, ka warretu to par ihſti ſtaſtū gattawu dabuht. Tahdas miſlu baſnizas, kur kahdi 20—30 tuhſt. zilweku warr fa-eet, gan ſumams til derr kattoleem, kurru tizižiba masahk pehz ſpreddikeem prahſahs, kur leels pulks preesteru us reiñ pee teem daſchadeem altareem ſawas Deewa kalpoſchanas turra. Lutteru Deewa kalpoſchananewarr bes Deewa wahrda fluddinachanaſ buht, tapehz tad arri winnu deewanammeem waijaga taſdeem buht, kur ta weena zilweka, ta mahzitaja baſſs nepaſuhd pahleeku leelā ruhmē, bet tomehr, kad redſam tahuſ ſtaltus darbus, ko kattoſu rohkas ar ſwehtu preeku Deewam par gohdu zehluſchahs, tad jaſautajahs mums ewangeliuſa tizižigeem, waj ne-eſſam mehs pee ſchahdeem darbeam ſtipri pakala valikuſchi. Warreni darbi irr un tohp zelti paſauligās buhſchanas, bet zit to, ko muhſu rohkas Deewam par gohdu zehluſchahs un ar ſwehtu preeku zeff?

Putnini fehrofchanahs.

1. Us mums, teem maseem putniaeem,
Ak usklauseet, ko suhdsam,
Zik gruhti eet mums wahjiaeem,
Ko wissu mehs te zeesham,
Gan bailes, mohkas, blehdibu,
No wezzem, jauneem wistib —
Lautini! apschehlostees!
2. Mehs buhwejam few ligsdinaas
Ekhf kruhmeem, sarreem, fehtahm
Un dehjam eekfchä ohlinas,
Ko labbi paslehpvt prohtam.
Bet Juhs, ak senki! eeraugat
Un muhsu mahjas ipohst —
Behrnini! apschehlostees!
3. Un kad mehs ligsdä verrejam —
Wai Deewin! kahdas behdas!
Tad bailes weenmeht dshwojam
Waj neleen kahds ais fehtas,
Kas muhsu ligsdas laupitu,
Ir paschus wehl netaupitu —
Behrnini! apschehlostees!
4. Bes Jums, mums, mihlee behrnini,
Jau naidineeku pulka,
Tee daschdaschadi tehwini
Gan dahrsös, meschä, laufä!
Rau! ka tur leelais runzis leen
Un wannags luhko katru deen,
Kur laupijumu manna!
5. Ak wai tad muhsu behrniaeem,
Kad runzis ligsdü fa-ohsch! —
Luhk, ka par wisseem lohzelkeem
Mums drebbuli jau zaur'pohsch!
Wisch schehlastibu nepaht,
Eesch azzumirkla jau tee nibst —
Pagallam! Rohst us weetas!
6. Bet Juhs, ak mihlee, sajuhteet,
Jums akmins nau firds weetä;
Tadeht mums masohs atschjeet,
Gan tee Jums derrehs leetä:
Kad wirni ar mums beedrosees,
Jums sauki usdseedahs un dees
Eesch preeku deenahm, lustehm!
7. Ak luhtu, luhtu, atkabjeet
Jel nohst no muhsu ligsdä,
Juhs teefham labbi finnafeet,
Ka tas muhs gauscham biktia,
Kad Juhs ta tuwu nostahjeet,
Us muhsu behrneem luhtojet,
Ka gribbetu tohs laupiht!
8. Ir ohlinas mums nememmeet;
Tur muhsu behrni eekfchä;
Tad pateigibu dabuseet
No mums ta Tehwa preefchä,
Ko mehs no rihta agrumä
Eesch mescha, laufä, sallumä
Preefch Jums, ak behrni, teikim!
9. Un buhrkenä kad eeslohdseet,
Tad klauseet, ko mehs luhdsam —
Mums usturru jel pasneedseet,
Ka mehs loi nononihkstam,
Muhs gaifchä weetä noleezeet,
Un uszichtigi fargajeet
No sunzeem un no kalleem.

10. Un heidscht wehl, mums luhgchana
Jums jazelt preefchä weena:
Jau seema flakt un salchana —
Ak behdas! suhra deena! —!
Waj dohseet kahdu graudinu
Preefch muhsu masu wehdrinu? —
Mehs wissi kleedsam: „Luhgtum!“ — H. D. B.

Smeektu stahstisch.

Schihdens, kas pirmo reis us andeli tappa issuhtihits, nahza drihs it preezihgs pee sawa tehwa atpakkal un fazija: Uu tate, woi es ne-essme labbe andelejes, par diwam wezzam kappelam essme es weene jaune eeandelejes.

J. Sch. ff. r.

Atbildas.

Man preeks, ka tee gabbali is dabbas gudribahm, kas is labda professeera preefchä lassichanas ishmeti. Jums patib. Tads leetas mums ildeenas dähwé gan preefchä nahl un ihelahs weegli fabrohtamas un to mehr, kad ja-isdohd no grunts atbila, tad rettai to sum. Turktat ja gribbam us preefchä schö to is däffafahm dabbas gudribahm paschaneit waj vahrunnah, tad newarram to zittad, ka kad buhstu eepastianusches ar teem pamattu likumeem. Par to leetu, waj mehnesham irr kahds preeks see muhsu dshwes wirs semmē, raudsichu pebz Juhsu wehleschans, arri kahdu wahrdi turpmahk pafneegit.

J. — S. Waj jau to nahtofha rekruscha dohchana warchs pebz jauna likuma tapt idarrita, newarram wi noteilt; effoh wehl dachadi preefchdarbi. Par vahrrakstischanohs no weena nowadda ohtu waru Jums to teit, ka fara laika arri pebz Juregem war vahrrakstitees, bet tik zaui kamerai teefas sinuu; tik ar to brihdi, kur Leisara manifestys par rekruscha dohchana ishahz, heidschs wissi vahrrakstischanohs.

— Deht pawizam saplobsta papihre naudas gabbala, warru tu patelti, ko pats schinnis deenäs pedishwoju. Weens man bij veenesis fadriskotu 10 rubt, gabbala, ar to luhgchamu valhdecht, ka wintch warretu no flabdes tapt isglahbis. Papihre vsi fmallos gabbalo, ber numuri u abahm paffeli. Aprikra rentejä to renchma. Gahju gubernas rentejä, arri tur renchma, jo effoh tu pawehlechana, flatties us to, waj tas paraksts waffels. Tas ween ne ko nelihds, ka abbi numuri waffeli, wissupirus tam parakts waisaga kahf flabtri redsamam. Un mannejam truhla no parakts beidsamee bohlestabi. Tur tik wehl tad sphyj ihdecht, kad zein, gubernators preefchä nabaga apfahdeta suhja ihpafch luhgchana us Pehterburgu. Etmu tad tahdu luhgchanas roshu ar to naudas gabbala ta eedewis us augfcheni un jagaida, waj ministerja pawehlehs to ismakfahit jeb ne.

Latv. aw. apgahdatajs.

Vabbibas un preefchä tirgus Jelgava, 7. Mai
Rihga, 5. Mai un Leepaja, 28. April
1873. gaddä.

Malkaja par:	Jelgava.	Rihga.	Leepaja.
1/3 Fehetw. (1 puhru) rudu	2 r. 35 f.	2 r. 45 f.	2 r. 40 f.
1/3 " (1 ") kweefchu	4 " 25 "	4 " 75 "	4 " —
1/3 " (1 ") meefchu	1 " 80 "	2 " 15 "	2 " —
1/3 " (1 ") ausu	1 " 25 "	1 " 40 "	1 " 20 "
1/3 " (1 ") sivru	2 " 25 "	3 " 25 "	2 " 50 "
1/3 " (1 ") rupju rudu' mistu	2 " 10 "	2 " 20 "	2 " 50 "
1/3 " (1 ") vihdeletu	2 " 80 "	4 " — "	3 " — "
1/3 " (1 ") kweefchu mistu	4 " 50 "	5 " — "	4 " 50 "
1/3 " (1 ") meefchu putraimu	2 " 75 "	3 " 75 "	3 " 10 "
1/3 " (1 ") portosetti	— 60 "	— 90 "	— 50 "
10 pudu (1 birkawu) seena	5 r. 50 f.	5 r. — f.	3 r. 50 f.
1/2 " (20 mahrz.) zweeta	5 " — "	5 " 20 "	4 " — "
1/2 " (20 ") dselves	1 " 20 "	1 " 15 "	1 " 20 "
1/2 " (20 ") tabala	1 " 80 "	1 " 25 "	2 " — "
1/2 " (20 ") fchekhtu appiau	6 " — "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") krohna linnu	2 " 50 "	2 " 50 "	1 " 80 "
1/2 " (20 ") kraffa	1 " 80 "	1 " 20 "	1 " 20 "
1 muzgu linnu fehku	10 " — "	9 " — "	8 " — "
1 " filku	17 " — "	11 " 50 "	14 " — "
10 pudu sarkanis fahls	7 " — "	6 " 75 "	6 " — "
10 " boltas rupjas fahls	6 " 90 "	6 " 75 "	6 " — "
10 " smallas fahle	6 " 75 "	6 " 75 "	6 " — "

Latv. Avischi apgahdatajs: J. W. Safranowicz.

Sluddinashanas.

No Lautumusshas pagasta teefas (Tulkuma apriki) toby zaur to wissi tee, kurreem kahdas tafnas mantibas jeb parabdu vrofischanas pee tabs atlikusshas manitbas ta 1872. godda nomirruscha, pee Lautumusshas peederriga Ans Bewer buhtu, usazinati, libdi 1. Juni f. g., kurch par to weenigu isflehgshanas terminu nolists irz, ar fazahm tafnahm peerahdshanaahm pee schis pagasta teefas veeteiktees, jo wehlaku neweens wairis netiks flanshists.

Tapat teek arri tee usaizinati, kas tam minnetam nelaikim ko parabdu palikuschi, libds to paschu terminu famus parabdu schein veeboht, pee strahpes predraudeshanu, ko lisskums teiz.

To lat seek wehrä!

Lautumusshas, tai 12. April 1873.

(Nr. 11.) Pag. teef. wezz.: J. Sperling.
(S. W.) Pag. teef. frithw.: Ed. Stobbe.

Glejas pagasta teefas usaizina wissus parahdu dwejus un parabdu nebmejus ta Janischi nomirruscha wezza Glejas wagares Janne Duhmja, ta tee ar fazahm veedohdshanaahm un peemelleshanaahm wiswehlatais libdi 31. Mai 1873 te predohdahs, ar to veehdinashanu, ka wissi tee, kas libdi schim isflehgshanas terminam neubus meldejuschees, ar fazahm prassifshanahm laps atradiit, un parabdu flehpej pebz lisskume strahpebit.

Glejas, 29. Merz 1873.
(Nr. 74.) Preeschfchd.: J. Wallner.
(S. W.) Strihw.: J. F. Haase.

Schwittenes pagasta teefes usaizina wissus parahdnefus un parahdu dwejus ta nomirruscha Schwittenes Mesteru Krischa mahju ihpschneela Krischjahu Straumannna, ta tee ar fazahm veedohdshanaahm wiswehlatais libdi 23. Juni f. g. predohdahs, ar to veehdinashanu, ka wissi tee, kas libds minnetam isflehgshanas terminam neubus meldejuschees, ar fazahm prassifshanahm laps atradiit un parabdu flehpej pebz lisskume strahpebit.

Schwittenes, tai 21. April 1873.
(Nr. 31.) Peefehd.: J. Behnfeld †††
(S. W.) Teefas str. J. Danewitz.

Rukla pagasta waldfishana (Tulkuma apriki) darra zaur rho finamu, la ohtraden tamii 5. Juni f. g. zaur wahrakföhlischana tils pahrdobis 253 mehri rubi, 230 mehri meschbu un 50 mehri ausu magastnes labbibas. La pahrdohshana noills Grendschu teefas nammä, kuri arri isfohlischana deenä probwes no labbibas warrebs dabuht redseht un finnas la pahrdohshana noills.

Grendschu teefas nammä, tamii 17. April 1873.
(Nr. 150.) (S. W.)

Sluddinashana.

Kursemmes uggnasapdrohshinaashanas beedris bas direktsja darra zaur rho wissfeen, kam jassin, finamu, la preefch teem, kas preefch Jurguttermesa t. i. libdi 22. April f. g. kawu apdrohshinaashanas-naudu wehl nau eemalafajuschi, — preefch teem ta tahlakl-apdrohshinaashana irz beigusees. No 23. April libdi 14. Juni to nolau wetu eemalafajuschi wehl gan warr atlibdshina, bet par to irz janakala strahpes-naudu un probti: 1 proz, par mehneji no parahdu palikuschiqas nau das summas.

Ar 14. Juni tils tee no beedribas isflehgiti, kas to apdrohshinaashanas-naudu libds ar to strahpes-naudu wehl nebuhtu eemalafajuschi, un tils til tad atlal beedribas usmenti, tad winni bei tabs apdrohshinaashanas-naudas to weenreisigus eestahfshanas-naudu atlal buhs eemalafajuschi.

Jelgawa, 26. April 1873.
(Nr. 427.) Sekreteeris: A. v. Penz.

No J. Deubnera grahamatu bohdes, Riga Robpoels Nr. 3, apgabdatas un Balmeriā pez G. G. Trey un Wallū pez M. Rudolff dabujamas us jauna shahdas grahamatas:

Garrigas Deewa lubgshanas us neddelas deenahm rihlos un walkarbs un us svehleem un daschis ihpschis wajadisväs. (Jettoria driske.) Makfa ne-eefeta 60 rap, un smulti eefeta 75 rap. fudr.

Garrigas dseefmas Deewam par gohdu un flavu. Makfa ne-eefeta 50 rap, un smulti eefeta 65 rap. fudr; ta arri wehl:

Deew galda grahmatina ar ismelsetahm svehleem lubgshanaahm, ta zeenigi jaftaisahs un jatruahs preefch, pee un pebz svehta walkarina, no zittreisja Wabgsmes mahzitaja Benjamin Smolka rafsteem taggad latvissi vahzeblis Ernst Dünserberg. Makfa (vapreefch 55 rap. fudr.) taggad eefeta 30 rap. fudr.

Pee Zertes pagasta waldfishana laps tai 21.

Mai f. g. no pagasta magastnes krahjuma, 400 mehri ausu us wahrakföhlischana pret staidru matku eeksh masnahm dattahn pahrohhi.

Zertes tai 23. April 1873.

(Nr. 127, 128, 129.) Pag. wezz.: C. Rende.

(S. W.) Strihw.: O. Nejewsky.

No Kalnamusshas pagasta teefas Dohbeles apriki teek wissi tee, kurreem kahdas tafnas peevrasifshanahm pee tabs atjahtas mantas ja schinni pahmari nomirruscha Maas-Layping mahju grunneela Krischjahu Ruisver buhu, usaizinan, faswas prassifshanahm jeb nodohmas wiswehlati libdi 28. Juni f. g. sche uidoh; jo pebz iam neweens wairis netaps klausis un peenemti, bet mulschigi ar fazahm prassifshanahm atradiitahs kubs. Tapat arri teem, kurr tam noutruscham Krischjahu Ruisver ko parahdu buhu, no schihs pusses poflohdinahis teef, tohs ne-atlibdshina, parahdu libdi augschä minnetam terminam sche usrahdihi; zitadi tee paschi pebz lisskuma strahpekriths.

Kalnamusshas teef. nammä tai 28. April 1873.

(47.) Leef. preeschfchd.: J. Brigdini.

Leef. frithw.: M. Bergmann.

Sluddinashana.

No Tulkuma kemmerejas toby sinnams darritis, la pirndeen un ohtraden preefch debbesbraufshanas deenas latra gaddi sche Tulkuma weens toby litugus nourechis laps, tai paschawetia, kuri zittu gadda tigri toby turreti.

Tulkuma tai 19. April 1873.

(S. W.) Pilf. wezz.: G. Elgen.

Rakstu wedd.: W. Brindenhoff.

Rahds wezzakais krohna mehrneeks (rewisers) metie few valihgn ar rahm wajsgahim flohlas mahzibam. Tuwato dabuht finna Jelgawa, sattajā cēlā, Nr. 26, ehrbergi.

Zaur rho zeen, semkohpjeem sinnamu darram, ka mehs labbibas pahrdohshana pebz nodobtas probwes, pret lobti maju progentes atribhinaashanu, apgabdajam. Tapat arri wissas apstesshanas un apgabdaashanas no semkohpelas leetam usmekam, pee kam abtru un taisnu apdeeneshanu apfoblam.

Liccop & C., Jelgawa,
santors atrohnahs pez litugus platfha (Barradeplāz) cepprentim „Zebra“ gaustubim. Zeiertaga nammä.

Chrgelneeks,

lam seemu arri pirme irz jamahza warr tubliht meetu dabuht Oknissi. Leischdōs us paschahm Kursemmes robbesbahn. Genabshanas libdi 150 rubl. Ja turklabi va freeniski gruntri probt, jeb nemmabs drisja laika ismazitees, tad buhs eenahfshanas libdi 400 rubl. Japeetelzabs un attestahes japeefubta pez Subbates mahzitaja.

(Adress: Pastor Ley in Neu-Subbath Pastorat über Iglugi.)

Breefch pagamu missiones cemakhati

zaur mahzitaju N. Schulz no Jelgawas Latv. pilsehta diaudses 30 rub.; no Dalbes un Kilti wes latv. diaudses 10 rub.; no shabs paschus diaudses preefch Juhdu missiones 4 rub.

Jelgawa 4. Mai 1873.

G. Seesemann,
Jelgawas wahju mahzitajs.

Preefch mahldereem!

Bleiwiesu, zinkweisu, dselteno okeri, bruhnsarkau, ta arri wissas fortes finalas mahlderu sehrves; tapat arri kopals-takku, terpentinu, firnišu, libmi un vindseles bahrdohd par teem lehtakeem tirgeem ta andeleg-wetta no

Friedr. Küñnera,
Jelgawa, leelajā cēlā Nr. 3.

Dischleri

atrobis labbi darbu Jelgawa tai maschinu dischleru-wetta pez bahnuscha; arri mahzeli tur teef peenemti. Jameldahs Jelganas bahnus pez 1

H. Nicolai.

no S. Langdale un beedra fabrika pahrdobis leht Jelgawa

Otto H. Günthera mantineeki
vez Taska Stolzera.

Dekt dshwes pahrmaintshanas, teef

2 namni

pahrdohti. Raktas finnas dabunamas pez Brunnow vez Dohbeles wahreem Nr. 39.

Gohdigu wezzaku behrs, kas griebetu par pawahru mahzitees, warr meldeees Jelgawa Jebra l. gastubis.

Pez J. W. Steffenhagen un debla Jelgawa, ta arri wissas gitas grahamatu bohdis, warr dabuht schis grahamatas:

Bihbele

Sinfli, stipri abdas wabla eefeta, ar slambareem. Makfa 1 rub. 50 rap.

Za jauna Deriba
ar Dahwida Dseefmu-grahmatu.

616 un 144 lapsas 12nissi. Druskata 1855tā gabb. Makfa eefeta 35 rap.

Baltijas semkohpjejs un winna amats.

Pebz Wahju semmes fatmeela Ferdinand Breitaupt semkohpibas rafsteem lativisks farakstiks no H. Blumberg.

Makfa 75 rap. Bischu kalendere. Iz brihwungu no Berlefsch bischu-kalenderes pebz schejens semmes un gofca-bischus hafshanas tsaifla un pahrtukota. Idohta no Kursemmes bischu-kohpshanas bee-dribas.

20 rap.

Druskatis pez J. W. Steffenhagen un debla.